

Memo

Eerste klankbordgroep Herstel De Wittenburg 4 juli 2024

Opgave/Aanleiding

De opgave betreft de duurzame instandhouding van de historische buitenplaats De Wittenburg in Wassenaar. Het herstel van het park maakt deel uit van een project waarbij alle gemeentelijke parken van de landgoederenzone een opknapbeurt krijgen. Deze plannen zijn tot stand gekomen met advies van onder meer de Commissie voor Welstand en Cultureel Erfgoed en de Rijksdienst van Cultureel Erfgoed (RCE). De gemeente Wassenaar is als eigenaar de primair initiatiefnemer van dit plan.

Op 4 juli 2024 heeft een eerste klankbordgroep plaatsgevonden met een afvaardiging van een aantal belanghebbenden.

Doel klankbordgroep

Het ophalen van inzichten, aandachtspunten, gewenste aanpassingen en suggesties over het uiteindelijk uit te voeren renovatie en herstelplan.

Proces tot indiening omgevingsvergunning

Op onder meer de buurtverenigingsvergadering/plenaire bijeenkomst over herstel De Wittenburg van 29 april '24 is gesproken over de plannen en bezwaren van omwonenden en gebruikers; besloten is om met kleinere groep verder te praten.

Bedoeling is om in een drietal bijeenkomsten met de klankbordgroep tot een beter geaccepteerd plan te komen. De eerste bijeenkomst richt zich op bepalen van de thema's, de tweede is een concreet bezoek aan het park en de derde bijeenkomst is een *finetuning* van alle gedeelde informatie en inzichten. Uiteindelijk vindt in het najaar een terugkoppeling plaats naar de gehele omgeving (plenaire bijeenkomst) over het definitieve plan. Beoogde indiening van het omgevingsplan is Q4 2024.

Samenvatting besproken punten en aandachtspunten

Er wordt gevraagd dat ieder zich kort introduceert en 1 zorgpunt aangeeft. Belangrijkste thema's die worden genoemd, zijn:

- Bomenkap
- Onderhoud & beheerDoelgroepen
- Functiebehoud
- Flora & Fauna

De klankbordgroep vindt de bomenkap en onderhoud het meest urgent en essentieel om te bespreken. Deze eerste klankbordgroep wordt het onderwerp bomenkap meteen bij de kop gepakt.

Wethouder Wim Koetsier licht nogmaals kort de context toe: Er is een verplichting om rijksmonumenten in stand te houden. Er ligt een woningbouwopgave. Den Haag en Katwijk worden groter, landgoederen zone is ook recreatiezone Wassenaar positioneert zich in Z-H als Landgoed aan Zee binnen het Duin, Horst en Weide plan. Doel is om Landgoederen aantrekkelijker te maken en te onderhouden. Verder moet Meijndel worden ontlast door meer spreiding van recreatie over Wassenaar.

Het primaire doel is cultuurherstel. Iedereen dient over schaduw heen te stappen.

Enkele misstanden en verwarring wordt rechtgezet:

- ████████ maakt zijn standpunt duidelijk naar de klankbordgroep. Hij heeft een andere visie gekregen dan 4 jaar geleden. Dit door gebrek aan beheer en onderhoud van het park. Daarnaast wil het kasteel rekening houden met de burens met betrekking tot overlast. Ralf heeft het meeste moeite met de zichtlijn N44. Graag daar de bomen laten staan.
- Herstel en aanpassing van de inrichting van buitenplaats de Wittenburg is volgens de gemeente niet gericht op het aantrekkelijker maken voor toeristen. Dit beeld leeft. Wel is in het omgevingsbeleid benoemd, dat de landgoederenzone Wassenaar -gelet op toenemend toerisme- aantrekkelijk moet blijven. Dit is niet specifiek gericht op De Wittenburg. Hoofddoel van het herstelplan is het toekomstbestendig maken van de parkaanleg en daarmee voldoen aan de instandhoudingsplicht voor het groene-rijksmonument en de zorgplicht voor de daarmee samenhangende natuurwaarden.
- Er is verwarring over de terminologie bos/park. Landgoed de Wittenburg is een park. Een park heeft soms veel en soms weinig bomen, maar betreft in alle gevallen bewust aangelegd en ingerichte grond. Dit 'bos' is daarom ook te benoemen als park.
- Er worden 267 bomen gekapt. Dit betreft voor het merendeel bomen die door jarenlang slecht onderhoud doorgesloopt opschot zijn en nu een barrière vormen voor de 'grote jongens'. Het gaat om:
 - 67 met doorsnede van 10 - 20 cm
 - 92 van 20 - 30 cm
 - 51 van 30 - 50 cm
 - 9 van 70 cm – 1 meter

De klankbordgroep merkt op dat er in fase 1 ook al circa 120 bomen zijn gekapt en vraag terughoudendheid. De bomentelling uit de Bomeninventarisatie van gemeente (door Van der Helm) toont een totaal van 2299 bomen van meer dan 25 cm doorsnede. De landschapsarchitect geeft aan dat er in principe, behoudens als dit om publieksveiligheidsredenen nodig is, geen oude bomen worden gekapt.

De klankbordgroepleden wensen normaal en goed onderhoud, want dat is jarenlang niet gedaan en begrijpen niet dat in de huidige tijd gezonde bomen moeten verdwijnen voor zichtlijnen en open ruimtes. De waarde van bomen is enorm (koelte, zuurstof, stikstof, CO₂, water, schimmels, geluid etc). Daarnaast is er dan meer geld nodig.

- Afscheiding N44: het is juist niet de bedoeling om zichtlijnen naar de N44 te maken. Die zichtlijnen zijn er nooit geweest en worden er ook niet gemaakt. Het plan is gericht op een goede besloten beplantingsrand langs de grote weide, met een gezonde boom-en

heesterlaag, die gezamenlijk zicht en geluid weren. Hiervoor wordt een beperkt aantal bomen gekapt, waardoor de heesterlaag ontwikkeld en aangevuld kan worden. Vanuit de klankbordgroep wordt gevraagd of schaduwheester sook mogelijk zijn en de bomen blijven staan. Er is zorg over lange periode van doorkijk. Wordt in de rondwandeling besproken.

- Oude bomen op de torenheuvel worden niet gekapt. Met herstel wordt bedoeld dat de heuvel weer in profiel wordt gebracht, waarbij ook de door erosie blootliggende wortels weer toegedekt worden.

Vanuit de klankbordgroep worden een aantal kritische vragen gesteld en suggesties gedaan:

1. Kan nog eens kritisch gekeken worden of het weghalen van alle kleinere beuken echt nodig is. Een standpunt vanuit enkele leden uit de klankbordgroep is dat elke (gezonde) boom kappen er één te veel is. De waarde van bomen is groot (koelte, zuurstof, stikstof, Co2, water, schimmels, geluid). Anderzijds wordt binnen de klankbordgroep ook aangegeven dat voor biodiversiteit het goed is dat er bomen wijken, voor herstel van de begroeiingsdiversiteit. De landschapsarchitect begrijpt dat er zorgvuldig moet worden gekeken en geeft aan al vrij 'conservatief' te zijn in kap van bomen. Echter, ook cultuur heeft een waarde in dit zogenaamde 'park en stinzenbos'.
2. Het kasteel vraagt -net als de overige aanwezige klankbordgroepleden- om goed onderhoud en beheer. Het weghalen van onderbegroeiing zorgt voor een ander probleem, namelijk brandnetels. Dit is onwenselijk. Hier moet in het beheer echt nadrukkelijk aandacht voor zijn. Neem onderhoud direct mee in het budget als je dit aanvraagt in de raad. De wethouder benadrukt dat de budgetten aan bod komen in de begroting, tegelijk met het aanbieden van dit onderbouwde plan. De raad zal besluiten. Hij geeft aan dit mogelijk een gedeelde last wordt tussen gemeente, provincie en rijksmonumenten. Kan er overwogen worden om in fases iets te doen of iets níet te doen. Bebossing langs N44 aanpakken, betekent met name voor het kasteel langere periode waarin je aankijkt tegen N44, last hebt van geluid etc.
3. Kan het voorgestelde zichtlijnherstel in het 'U'tje' voor het kasteel verkort worden of qua lengte gespiegeld worden aan het voorplein? Dit ivm zorg om lawaai. Meerwaarde van zichtlijn in het U'tje richting Bremhorstlaan is ook niet voor alle klankbordgroepleden duidelijk (van zwart privéhek van kasteel naar privéhekken Bremhorstlaan). Voor het kasteel is het echter ook weer mooi als het torentje meer in het zicht komt. Geluidshinder daarom onderzoeken. Ter plaatse met wandeling de situatie bekijken en toelichten.
4. Vanuit ecologie; neem ook buizerds etc mee voor je iets gaat kappen. Gemeente geeft aan dat dit sowieso verplicht is. Vanuit Zoogdierenvereniging wordt aangegeven dat buizerds etc. ook juist wel behoefte hebben aan open plekken.
5. De ijskelder is belangrijk voor vleermuizen en dient beschermd te worden. Goed over stinzen nadenken. Welke planten wil je wel en welke niet en hoe ga je die onderhouden?
6. Check hoe het zit met bestrijding van invasieve exoten, zoals de Japanse duizendknoop.
7. Check of het beoogde herstel van het 'sparrenlaantje' echt kan met Grove den en of je hier wel inheemse loofbomen voor moet weghalen. Bovendien vragen de dennen ruimte. De landschapsarchitect geeft aan dat de grove den inheems is. Tijdens de wandeling komen we hier op terug.
8. In het beleid wordt het benoemen van plekken in de toekomst nog gemist. Benoemen wat de plek moet doen, nu en over 50-100 jaar. Geef het streefbeeld aan.
9. Er wordt gevraagd om aandacht voor parkeren en fietsen, zeker als er in de toekomst toch meer toeristen deze kant op komen.

10. Er wordt aandacht gevraagd voor het eiland. Kan hierin gefaseerd iets worden gedaan?

Afspraken volgende keer

De tweede klankbordgroep wordt een rondwandeling door het landgoed, waarbij in ieder geval een paar locaties worden bezocht (strook N44, 'U'tje ',) en waarbij nog eens goed gezamenlijk wordt gekeken naar de onderbouwing voor de bomkap en eventuele andere te maken keuzes daarin. Ook de stap naar onderhoud en beheer kan deels tijdens deze ronde al meegenomen worden.

Onder voorbehoud is de wandeling gepland op 22 augustus 2024 om 16 uur met de kaart in de hand.